

A watercolor illustration of a desk. In the upper right, there is a wooden gavel with a rounded head and a handle. In the lower right, a red pen with a silver band lies horizontally. In the upper left, a wax seal is attached to a string, featuring a circular emblem with intricate designs. The background is a soft, blended wash of colors, transitioning from light yellow and green at the top to a deep pink and purple at the bottom.

บทที่ 8

การทำพินัยกรรม

ไพศิษย์ ชาติรานนท์

พินัยกรรม คือ การแสดงเจตนาของเจ้ามรดกเกี่ยวกับทรัพย์สินมรดก และกิจการของตนก่อนตาย เพื่อให้มีผลหลังจากตนเสียชีวิตไปแล้ว การแสดงเจตนาดังกล่าวต้องทำตามแบบที่กฎหมายกำหนดไว้เท่านั้น หากทำผิดจากแบบที่กฎหมายกำหนด พินัยกรรมที่ทำขึ้นผิดแบบนั้นจะไม่มีผลทางกฎหมายทันที

แบบของพินัยกรรม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์กำหนดไว้ 5 รูปแบบ คือ

- 1) **พินัยกรรมแบบธรรมดา** เป็นรูปแบบพินัยกรรมที่นิยมทำกันมาก โดยต้องทำเป็นหนังสือ (พิมพ์หรือเขียนก็ได้ หรือมอบหมายให้ใครพิมพ์หรือเขียนก็ได้) ลงวันเดือนปีขณะทำพินัยกรรม ผู้ทำพินัยกรรมลงลายมือชื่อหรือลงลายพิมพ์นิ้วมือต่อหน้าพยานอย่างน้อยสองคน

(ตัวอย่าง) พินัยกรรมแบบธรรมดา

(กรณีมีการตั้งผู้จัดการมรดก)

ทำที่.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ข้าพเจ้า.....อายุ.....ปี เลขบัตรประชาชน.....

อยู่บ้านเลขที่.....ต.รอก/ซอย.....ถนน.....

ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....

ขอทำพินัยกรรมไว้ว่าเมื่อข้าพเจ้าถึงแก่ความตายแล้ว ให้ทรัพย์สินของข้าพเจ้าทั้งหมดที่มีอยู่ในปัจจุบันและที่จะมีต่อไปในอนาคตนั้นตกให้แก่บุคคลดังต่อไปนี้ คือ

(1)จำนวน.....ส่วน

(2)จำนวน.....ส่วน

(3)จำนวน.....ส่วน

(4)จำนวน.....ส่วน

(5)จำนวน.....ส่วน

และขอแต่งตั้งให้ (นาย/ นาง/ นางสาว/ อื่นๆ).....

เป็นผู้จัดการมรดกของข้าพเจ้า เพื่อจัดการแบ่งปันทรัพย์สินอันเป็นมรดกให้เป็นไปตามเจตนาของข้าพเจ้า

เพื่อเป็นหลักฐานข้าพเจ้าได้ลงลายมือชื่อไว้เป็นสำคัญ

ลงชื่อ.....ผู้ทำพินัยกรรม

(.....)

ข้าพเจ้าผู้มีรายนามข้างท้ายนี้ ขอรับรองว่า.....ผู้ทำพินัยกรรม

ได้ทำพินัยกรรมต่อหน้าข้าพเจ้าและได้กระทำลงในขณะที่สติสัมปชัญญะบริบูรณ์ทุกประการ ข้าพเจ้าจึงลงลายมือชื่อไว้เป็นพยานในพินัยกรรม

ลงชื่อ.....พยาน

(.....)

QR code สำหรับ
ดาวน์โหลดเอกสาร
พินัยกรรม

ลงชื่อ.....พยานและผู้เขียน

(.....)

3) พินัยกรรมแบบเอกสารฝ่ายเมือง ในการทำพินัยกรรมประเภทนี้ต้องไปหานายอำเภอหรือ
 ผู้อำนวยการเขตให้เป็นผู้จัดทำให้ โดยผู้ทำพินัยกรรมและพยานสองคนลงลายมือชื่อ
 ในพินัยกรรมแล้ว นายอำเภอหรือผู้อำนวยการเขตจะเขียนรับรองพินัยกรรม พร้อมประทับ
 ตราประจำตำแหน่งถ้ามีและเก็บพินัยกรรมนั้นไว้ที่อำเภอหรือสำนักงานเขต

ตัวอย่างแบบคำร้องขอทำพินัยกรรมแบบเอกสารฝ่ายเมือง

พ.ก.๑

คำร้อง

ขอทำพินัยกรรม ขอตัดทายาทโดยธรรมมิให้รับมรดก
 หรือถอนการตัดทายาทโดยธรรมมิให้รับมรดก หรือการสละมรดก

เลขบัตรประชาชน.....

เขียนที่.....

วันที่.....เดือน.....พุทธศักราช.....

ข้าพเจ้า.....อายุ.....ปี อยู่บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....

ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....

ขอยื่นคำขอร้องต่อนายอำเภอ/ ผู้อำนวยการเขต.....

ด้วยข้าพเจ้ามีความประสงค์.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอได้โปรดจัดทำให้หรือรับมอบไว้ตามกฎหมายด้วย

(ลายมือชื่อ).....ผู้ยื่นคำร้อง

(.....)

QR code สำหรับดาวน์โหลดเอกสารพินัยกรรม

ตัวอย่างพินัยกรรมแบบเอกสารฝ่ายเมือง

พินัยกรรมแบบเอกสารฝ่ายเมือง

พินัยกรรมของ

เขียนที่.....

วันที่.....เดือน.....พุทธศักราช.....

ข้าพเจ้า.....เลขบัตรประชาชน.....อายุ.....

ตั้งบ้านเรือนอยู่บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....ตำบล.....อำเภอ.....

จังหวัด.....ทำพินัยกรรมต่อหน้า(.....)กรรมการอำเภอ

.....และ.....พยานกับ.....พยานดังต่อไปนี้

ข้อ 1. ถ้าข้าพเจ้าถึงแก่ความตายไปแล้ว บรรดาทรัพย์สินของข้าพเจ้าที่มีอยู่และที่จะเกิดขึ้นใน ภายหน้า ข้าพเจ้ายอมยกให้เป็นกรรมสิทธิ์แก่ผู้ที่ได้รับระบุไว้ในพินัยกรรมนี้ให้เป็นผู้รับทรัพย์สินตามจำนวน ซึ่งกำหนดไว้

ดังต่อไปนี้

(1)จำนวน.....ส่วน

(2)จำนวน.....ส่วน

(3)จำนวน.....ส่วน

ข้อ 2. ข้าพเจ้าขอมอบพินัยกรรมฉบับนี้แก่.....และขอตั้งให้..... เป็นผู้จัดการมรดกของข้าพเจ้าตามพินัยกรรมนี้และให้มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายทุกประการ

ข้อ 3.

ข้อ 4. ข้อความแห่งพินัยกรรม กรรมการอำเภอ/ผู้จัดการเขต ได้อ่านให้ข้าพเจ้าและพยานฟัง โดยตลอดแล้วเป็นการถูกต้องตรงตามความประสงค์ของข้าพเจ้าที่แจ้งให้กรรมการอำเภอ/ผู้จัดการเขต จดลงไว้ และขณะทำพินัยกรรมนี้ ข้าพเจ้ามีสติบริบูรณ์ดี จึงลงลายมือชื่อไว้ต่อหน้ากรรมการอำเภอ/ ผู้จัดการเขต และพยานเป็นสำคัญ

QR code สำหรับ
ดาวน์โหลดเอกสาร
พินัยกรรม

ลายมือชื่อ.....ผู้ทำพินัยกรรม

ลายมือชื่อ.....พยานรับรองพินัยกรรม

ลายมือชื่อ.....พยานรับรองพินัยกรรม

และลายมือชื่อ

บันทึก

ข้าพเจ้า.....กรรมการอำเภอ/ ผู้อำนวยการเขต ขอรับรองว่า ผู้ทำพินัยกรรมได้แจ้งข้อความที่ตนประสงค์ให้ใส่ไว้ในพินัยกรรมดังกล่าวมาแล้วข้างต้นต่อหน้าข้าพเจ้า และพยาน.....คน คือ.....ณ. ที่.....

ข้าพเจ้าได้จดและอ่านข้อความที่ทำเป็นพินัยกรรมขึ้นนั้น ให้ผู้ทำพินัยกรรมและพยานฟัง ผู้ทำ พินัยกรรมและพยานได้รับรองว่าถูกต้องและลงลายมือชื่อในพินัยกรรมนี้ว่าพินัยกรรมนี้ได้ทำขึ้นถูกต้อง ตามบทบัญญัติอนุมาตรา ๑ ถึง ๓ ของมาตรา ๑๖๕๘ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์แล้ว

วันที่.....เดือน.....พุทธศักราช.....

ลายมือชื่อ.....กรรมการอำเภอ

ประทับตำแหน่งเป็นสำคัญ

ลงสมุดทะเบียนพินัยกรรมแล้ว เลขที่.....เจ้าหน้าที่

- 4) **พินัยกรรมแบบเอกสารลับ** ผู้ทำพินัยกรรมเขียนหรือพิมพ์เอง หรือให้ผู้อื่นทำก็ได้ เมื่อลงลายมือชื่อในพินัยกรรมแล้วให้ใส่ซองปิดผนึก และลงลายมือชื่อตรงรอยผนึกนั้น พร้อมทั้งนำพยานสองคนไปให้ถ้อยคำต่อนายอำเภอหรือผู้อำนวยการเขตเพื่อบันทึกไว้บนซองเอกสารนั้น โดยให้ผู้ทำพินัยกรรมและพยานลงลายมือชื่อไว้บนซอง และให้นายอำเภอหรือผู้อำนวยการเขตเก็บรักษาไว้
- 5) **พินัยกรรมแบบทำด้วยวาจา** ต้องเป็นในภาวะฉุกเฉินเท่านั้น เช่น มีอุบัติเหตุร้ายแรงและใกล้ตาย ผู้ทำพินัยกรรมด้วยวาจาจะต้องแสดงเจตนาว่าจะยกทรัพย์สินให้ใครต่อหน้าพยานสองคน จากนั้นพยานรีบไปแจ้งวันเดือนปีและข้อความที่ผู้ทำพินัยกรรมสั่งไว้ต่อนายอำเภอหรือผู้อำนวยการเขต ให้นายอำเภอหรือผู้อำนวยการเขตจดข้อความ แล้วให้พยานลงลายมือชื่อไว้

ข้อสำคัญในการเขียนพินัยกรรม คือ กฎหมายห้ามมิให้พยาน ผู้เขียน และคู่สมรสของพยาน หรือผู้เขียนเป็นผู้ได้รับทรัพย์สินมรดกตามพินัยกรรม มิเช่นนั้นจะหมดสิทธิในการได้รับทรัพย์สินมรดกตามพินัยกรรม

ผู้ใดทำพินัยกรรมได้บ้าง

บุคคลธรรมดาสามารถทำพินัยกรรมได้
อย่างไรก็ตามกฎหมายมีข้อกำหนดการทำ
พินัยกรรมของผู้เยาว์ คนวิกลจริต คนไร้ความ
สามารถ คนเสมือนไร้ความสามารถ สามีหรือ
ภรรยา ไว้ดังนี้

- (1) **ผู้เยาว์** ผู้เยาว์ทำพินัยกรรมได้เมื่อ
อายุสิบห้าปีบริบูรณ์แต่ถ้าผู้เยาว์ซึ่ง
สมรสแล้วตามคำสั่งศาล (ถือว่าบรรลุนิติ
ภาวะแล้วแม้อายุเพียง 14 ปี)
สามารถทำพินัยกรรมได้
- (2) **คนวิกลจริต** พินัยกรรมที่ทำโดย
บุคคลวิกลจริตแต่ศาลยังไม่ได้สั่ง
ให้เป็นคนไร้ความสามารถ มีผลบังคับ
ตามกฎหมาย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่า
ในเวลาทำพินัยกรรมผู้นั้นวิกลจริต
พินัยกรรมนั้นไม่มีผลบังคับ
- (3) **คนไร้ความสามารถ** พินัยกรรมที่
ทำโดยคนวิกลจริต ซึ่งศาลมีคำสั่ง
ให้เป็นคนไร้ความสามารถแล้วเป็น
โมฆะไม่มีผลตามกฎหมาย ผู้อนุบาล
คนไร้ความสามารถซึ่งศาลเป็นผู้ตั้ง
ไม่อาจทำพินัยกรรมแทนคนไร้
ความสามารถได้ เพราะการทำ
พินัยกรรมเป็นสิทธิเฉพาะตัว

- (4) **คนเสมือนไร้ความสามารถ**⁷ พินัยกรรม
ซึ่งคนเสมือนไร้ความสามารถทำขึ้น
มีผลสมบูรณ์ เพราะไม่มีกฎหมายห้าม
หรือวางเงื่อนไขไว้แต่ประการใด
- (5) **สามีหรือภรรยา** คู่สามีภรรยาไม่มี
อำนาจทำพินัยกรรมยกสินสมรสที่
เกินกว่าส่วนของตนเองให้ผู้รับมรดก
หากทำพินัยกรรมยกสินสมรสเกินกว่า
ส่วนของตนให้แก่บุคคลอื่น พินัยกรรม
นั้นไม่มีผลบังคับถึงสินสมรสที่เกิน
ส่วนนั้น คงมีผลเฉพาะสินสมรสที่เป็น
ของส่วนผู้ทำพินัยกรรมเท่านั้น เช่น
นายแดงกับนางดำ เป็นสามีภริยากัน
โดยชอบด้วยกฎหมาย มีเงิน
ในบัญชีที่ทำมาหาได้ร่วมกันมา เป็น
สินสมรสจำนวน 1 ล้าน แต่ก่อนตาย
นายแดงทำพินัยกรรมให้นางสาวฟ้า
โดยยกเงินในบัญชีให้ทั้งหมด
พินัยกรรมดังกล่าวมีผลเพียง 5 แสน
เท่านั้น เพราะเมื่อสามีหรือภรรยา
ถึงแก่ความตายต้องแบ่งสินสมรส
คนละครึ่ง จะทำพินัยกรรมยก
ทรัพย์สินเกินกว่าส่วนของตนให้ผู้อื่น
ไม่ได้

⁷ คนเสมือนไร้ความสามารถ คือบุคคลที่ไม่สามารถจัดทำการงานของตนเองได้ เนื่องจากกายพิการหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบหรือเพราะประพฤติดันสุรุษร้าย
เสเพลเป็นอาชญา หรือเพราะติดสุรายาเมา แต่ยังสามารถทำการงานของตนได้ เว้นแต่กิจการสำคัญๆ จำเป็นต้องได้รับความยินยอมจากผู้พิทักษ์ซึ่งศาล
เป็นผู้ตั้งเสียก่อน

มรณธรรมกถา บทที่ ๓

ในทางพระพุทธศาสนา ท่านสอนให้ระลึกถึงความตาย เพื่อเป็นเครื่องกระตุ้นเตือนใจตนเอง ว่าความตายนั้นเป็นเรื่องธรรมดาของชีวิต จะต้องเกิดมีขึ้น เป็นเรื่องสืบต่อไปจากความเกิด ในเมื่อเป็นเรื่องธรรมดาก็ไม่ต้องไปกลัว แต่มีข้อที่ควรพิจารณาอีกชั้นหนึ่งว่า ความตายนั้นเป็นของแน่นอน แต่จะมาถึงเมื่อไรนั้นไม่แน่นอน ชีวิตของคนเราอาจจะสั้นหรืออาจจะยาวไม่มีเครื่องกำหนดให้มองเห็นได้ชัดเจน เพราะฉะนั้น จึงควรดำรงตนอยู่ในความไม่ประมาท กล่าวคือ ชีวิตนี้มีกิจหน้าที่อะไรก็ควรเร่งรัดจัดทำ ชีวิตของตนจะมีค่าและความดีงามอย่างไร ก็ควรเร่งชวนชวาย ประกอบกรรมที่จะให้เป็นอย่างนั้น ให้ชีวิตของตนมีคุณค่า ให้อยู่อย่างมีประโยชน์ และตายไปก็มีคุณค่าเหลือทิ้งไว้ เป็นประโยชน์แก่คนอื่นภายหลังด้วย นี่เป็นคำสอนทางพระพุทธศาสนา สำหรับเป็นทางในการดำเนินชีวิต

